

Берега Т. О.,
студентка,
Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ В УКРАЇНІ. ЩО ОЧІКУВАТИ СТУДЕНТОВІ-ПЕРЕСЕЛЕНЦЮ?

Анексія Автономної Республіки Крим, а згодом захоплення Донецької та Луганської областей військами Російської Федерації, призвели до того, що корінне населення Східної та Південної України почало масово переміщуватися в пошуках спокійного життя. Внаслідок цього в Україні з'явилися великі потоки людей, які були змушені залишити місця свого постійного проживання і переселитись до інших регіонів України.

Наукова література та засоби масової інформації визначають таку категорію суспільства як «внутрішні мігранти», «вимушені переселенці». Офіційні документи закріплюють за мігрантами термін «внутрішньо переміщені особи» (ВПО), що найбільш точно відповідає англomовному терміну «Internally Displaced Persons» [2].

Перша частина першої статті Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» дає чітке визначення терміну ВПО, а саме: «внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру». Оскільки до масового переселення українців зі сходу призвів збройний конфлікт, держава повинна надати таким верствам населення усі необхідні умови для нормального життя в інших регіонах нашої держави та надати їм повноцінний статус переселенця. Тому Верховна Рада вдалася до внесення змін до раніше прийнятих Законів та прийняття нових законів для ВПО [2].

Варто зауважити, що будь-яка інформація про кількість внутрішньо переміщених осіб, що надходить з різних офіційних джерел, а часом і з одного й того ж джерела, суттєво відрізняється або суперечить одна одній. Причин таких розбіжностей дуже багато.

За останніми підрахунками Міністерство соціальної політики (МПС) визначило, що станом на кінець лютого 2016 року в Україні зафіксовано 1 735 000 внутрішньо переміщених осіб. 22 000 переселенців з Криму та понад 1 700 000 – зі Сходу України. Майже 60 % ВПО – це пенсіонери, 23,1 % – працездатні особи, 12,8 % – діти та 4,1 % – неповносправні особи. Із них 695 тисячам сімей держава змогла надати різноманітну допомогу.

За даними МСП з 29 лютого 2016 року число переселенців збільшилося на 11 тисяч і вже нараховувало 1 млн. 746 тисяч. Але при цьому число сімей чомусь зросло на 18 тисяч – 1 млн. 392 тисяч. Допомога вже надавалась 701866 сім'ям. Частка офіційно зареєстрованих ВПО по Україні складає 4 % від загальної кількості населення країни [6].

За даними Мінсоцполітики найбільше внутрішньо переміщених осіб зареєстровано у Донецькій (676 533 особи), Луганській (251 231 особа), Харківській (212 557 осіб), у м. Києві (127 026 осіб), Запорізькій (118 878 осіб), Дніпропетровській (76 457 особи) та Київській (48 975 осіб) областях Найменшу кількість ВПО розселено у Тернопільській (2 722 особи), Чернівецькій (3 149 осіб), Рівненській (3 204 особи), Закарпатській (3 462 особи), Івано-Франківській (4 116 осіб) та Волинській (4 033 особи) областях [6].

За даними Міжвідомчого координаційного штабу (МКШ) з питань соціального забезпечення громадян України, які переміщуються з районів проведення АТО та тимчасово окупованої території, на 7 червня 2016 року було офіційно зареєстровано на 760 тисяч переселенців менше, ніж у Міністерстві соціальної політики.

Згідно з інформацією МКШ, з тимчасово окупованої території та районів проведення АТО до інших регіонів переселено 1 026 177 осіб. У тому числі з Донецької і Луганської областей – 1 003 824 особи, з АР Крим і Севастополя – 22 353 особи. З них 169 756 дітей, 493 897 інвалідів та осіб похилого віку [5].

Варто зазначити, що протягом двох років із зони АТО і Криму було переміщено 28 навчальних закладів, серед яких 18 вузів. Кількість студентів переміщених вузів становить більше 40 тис. осіб, а навчальний процес забезпечують 3,4 тис. науково-педагогічних працівників. Причому цей процес ще не завершено, і вже у 2016 р. до переміщених навчальних закладів приєднався Таврійський національний університет ім. В. І. Вернадського, який на наступний навчальний рік уже повинен почати набір студентів у Києві.

Звісно, що облаштування нових ВНЗ проходить надзвичайно складно і до сьогодні проблема ще далека від розв'язання. Так,

за даними першої частини проекту моніторингу переміщених ВНЗ, яку проводила громадська організація «Донбас SOS» разом з Координаційним центром переміщених ВНЗ, Донбаський державний технічний університет, що переміщений з м. Алчевськ до м. Лисичанськ, нині перебуває у дуже скрутному становищі – на 920 студентів вони мають половину другого поверху в старих майстернях Лисичанського гірничого технікуму. Тут викладачі змушені проводити навчальні заняття для декількох академічних груп в одній аудиторії.

У значно кращих умовах знаходиться Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля, який переїхав у власну філію. Він має навчальні та лабораторні корпуси, центральний корпус та два гуртожитки. Наразі у виші реалізується проект за фінансової підтримки Європейського Союзу, за яким ремонтують та обладнують головний та навчальні корпуси, проводиться капітальний ремонт у гуртожитках. Також університет має декілька чинних програм з підвищення кваліфікації викладачів та обміну досвідом викладачів і студентів у європейських вишах за рахунок іноземних капіталовкладень.

Донбаський державний технічний університет продовжує працювати за підтримки Програми розвитку ООН в Україні та уряду Японії. Ними було створено «Інноваційний центр для майбутніх підприємців». Саме тут студенти мають вільний доступ до мережі Інтернет, для них проводяться тренінги з проектного менеджменту та лідерства, реалізовано проект курсів англійської мови та спеціально обладнане місце, де студенти транспортного факультету можуть проходити практику.

Донецький національний університет сьогодні працює у Вінниці. Для подальшого функціонування вишу було залучено кошти від Міжнародного фонду «Відродження» у рамках проекту «Європейський розвиток ДонНУ у Вінниці». Оновлено матеріально-технічну базу, впроваджено дистанційну освіту, академічну мобільність і міжнародне співробітництво [3].

У квітні 2016 року Верховна Рада прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення права на здобуття освіти осіб, місце проживання яких є територія проведення антитерористичної операції». Цей Закон дає змогу дітям, які проживають на території проведення антитерористичної операції, вступати до будь-якого евакуйованого з території АТО і тимчасово окупованої території вищого навчального закладу або розташованого на території Донецької та Луганської областей, де здійснюють свої повноваження обласні цивільно-військові адміністрації, за умови здачі лише вступних іспитів на

конкурсній основі. За відповідний законопроект № 4350 проголосували 264 депутати. Звісно повністю зняти проблему із забезпеченням перенесених вишів достатньою кількістю абітурієнтів, а потім і студентів, цей закон не в змозі, але сподіваємося на позитивні зрушення [1].

Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» говорить про те, що держава здійснює підтримку внутрішньо переміщених осіб для отримання професійно-технічної та вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах до їх закінчення, але не довше ніж до досягнення особами 23 років. Згідно із законом, ця підтримка виражається в повній або частковій оплаті навчання за рахунок державного та місцевого бюджетів, надання пільгових кредитів на освіту, соціальної стипендії та забезпечення безкоштовного проживання в інтернаті.

У реальності, порядок надання подібної підтримки регулюється внутрішніми документами кожного окремого освітнього закладу на підставі фінансування, виділеного установі для навчання пільгових категорій студентів. Це означає, що, найчастіше, студенти-переселенці отримують відмову в переведенні на бюджетну форму навчання. У той же час, студенти-переселенці мають право претендувати на безкоштовне поселення у гуртожиток, за умови наявності оформленої довідки переселенця.

Також, варто відзначити, що перед студентом-переселенцем, який прагне навчатися у іншому ВНЗ, виникає ряд труднощів з фінансовим забезпеченням, а саме оплатою навчальних послуг, місцем проживання та соціальними виплатами. На жаль держава поки не дійшла до конкретних і остаточних рішень у вирішенні цих болючих для молоді питань. А тому сподіваємося на позитивні зрушення у розглянутих вище проблемах [4].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закіров М. Внутрішньо переміщені особи в Україні: сучасні реалії [Електронний ресурс] / М. Закіров. – Режим доступу : http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2205:vnutrishno-peremishcheni-osobi-v-ukrajini-suchasni-realiji&catid=8&Itemid=350. – Назва з екрану.
2. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20 жовтня 2014 р. № 1706-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T141706.html. – Назва з екрану.

3. Сайт міжнародного фонду «Відродження». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eurorozvytok.donnu.edu.ua>. – Назва з екрану.

4. Сайт МГО «Луганське земляцтво»: права студентів-переселенців [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukr.lugzem.com.ua/item/272-права-студентів-переселенців>. – Назва з екрану.

5. Смаль В. Велике переселення: скільки насправді в Україні внутрішньо переміщених осіб [Електронний ресурс] / В. Смаль. – Режим доступу : <https://voxukraine.org/2016/06/30/velyke-pereselennya-skilky-naspravdi-v-ukraini-vpo-ua/>. – Назва з екрану.

6. Смаль В., Позняк О. Внутрішньо переміщені особи: соціальна та економічна інтеграція в приймаючих громадах [Електронний ресурс] / В. Смаль, О. Позняк. – Режим доступу : http://pleddg.org.ua/wp-content/uploads/2016/05/IDP_REPORT_PLEDDG_edited_09.06.2016.pdf. – Назва з екрану.

Волканова А. І.,

студентка,

Бердянський державний
педагогічний університет

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ГЕНДЕРНИХ ПРОБЛЕМ У ЗМК

Актуальність. У сучасному світі досить гостро постало питання гендерної дискримінації, формування соціальних та гендерних стереотипів. Оскільки ЗМК є одним з головних чинників формування громадської думки, ми вирішили дослідити їх на предмет використання гендерних стереотипів, а також створення уявлень та переконань відносно чоловіків і жінок.

Мета – дослідити сучасний механізм та принципи формування маскулітних та фемінних образів під впливом засобів масової комунікації, встановити особливості та специфіку застосування гендерних стереотипів у засобах масової комунікації.

Завдання – на прикладі конкретного засобу масової комунікації проаналізувати особливості та специфіку репрезентації гендерних образів та гендерних стереотипів у матеріалах ЗМК.

Об'єктом дослідження стали медіа-тексти різних засобів масової комунікації на суспільну тематику.

Предметом дослідження є особливості та специфіка використання гендерних стереотипів у засобах масової комунікації.